

Dijsselbloem slaat geheel door naar de andere kant

De commissie onderwijsvernieuwing onderzocht niet alleen wat fout is gegaan. Zij komt ook met een eigen visie op onderwijs: nieuwe onderwijsvernieuwing!

Jacqueline Bulterman
onderwijspedagoog Vrije Universiteit

De commissie onderwijsvernieuwing eindigt haar rapport met een lijst van aanbevelingen, die verder gaan dan de opdracht: het formuleren van lessen uit het verleden. Zo stelt de commissie voor om een begintoets in te voeren in groep 3 van het basisonderwijs. Dit is opvallend; het onderzoek van de commissie ging immers over vernieuwingen in het voortgezet onderwijs. De commissie vindt dat bij meer vakken een canon moeten worden opgesteld, vanuit de gedachte dat een gedeelde kennisbasis ook tot gedeelde waarden leidt. Ook dit heeft niets met het onderzoek van de commissie te maken.

Verder moeten er leerstandaarden worden ontwikkeld; de leerdoelen moeten worden geconcretiseerd. Hoewel de commissie vindt dat de overheid zich niet moet bezighouden met de didactiek, is ze van mening dat een vak als Nederlands niet met andere vakken geïntegreerd gegeven mag worden (zodat bijvoorbeeld geschiedenis, aardrijkskunde en Nederlands één groot vak vormen, waarin ook op taal wordt gelet). Dat het voor de commissie moeilijk is om zich niet met didactiek bezig te houden, blijkt ook het feit dat zij 'controlevragen voor vernieuwing van werkvormen' formuleert.

Vrijwel op iedere bladzijde in het rapport blijkt dat de commissie niet alleen heeft onderzocht wat er van de onderwijsvernieuwingen uit het verleden valt te leren, maar dat ze tevens een eigen visie op onderwijs heeft ontwikkeld. Het is duidelijk dat Dijsselbloem en de zijnen weinig moeten hebben van het studiehuis,

Jeroen Dijsselbloem. FOTO ANP

of het nieuwe leren. Het is goed dat zij oog hebben voor wat er allemaal fout is gegaan, maar vraagt een eerlijke analyse niet ook of er ook dingen goed zijn gegaan? Het moet een vergissing zijn; maar het valt toch op dat een van de grondleggers van het nieuwe leren, professor Simons, zijn titel als hoogleraar in het rapport verliest. De commissie is langsgaan bij een andere wetenschapswinkel.

In die andere wetenschapswinkel is men heel erg voor eenduidige leerdoelstellingen. Hoe eenduidiger de doelstelling, hoe makkelijker er objectief bepaald kan worden of die doelstelling is gehaald. Hoe meer alle scholen hetzelfde doen, hoe makkelijker onderwijs vergelijkbaar is. Vandaar de aanbevelingen

van de commissie om leerdoelstellingen te concretiseren: dan kun je beter objectief meten.

Hoe meer er objectief gemeten wordt, hoe makkelijker buitenstaanders zoals politici een oordeel lijken te kunnen vellen over 'de kwaliteit'. In dat objectieve meetcircuit kan een diepere vraag naar de kwaliteit van onderwijs echter naar de achtergrond verdwijnen. Het is makkelijker om objectief vast te stellen of leerlingen bepaalde historische feiten kennen, dan om vast te stellen of zij historisch inzicht hebben. Het is makkelijker om objectief te bepalen of leerlingen een woord correct gespeld hebben dan om te bepalen of ze een goed opstel kunnen schrijven. Hoe directer de instructie gericht is op de test, hoe hoger de scores.

Maar gaat het bij goed onderwijs niet om veel meer? In naam wil de commissie zich niet met het 'hoe' bezighouden. Een concretisering van leerdoelen heeft echter gevolgen voor de inhoud en kan op een impliciete manier tot een bepaalde didactische aanpak dwingen.

Zo lijkt de commissie niet te kunnen ontkomen aan de eeuwige slingerbeweging. Nog niet zo lang geleden beweerde iedereen hoe slecht klassikaal onderwijs was: het ministerie, de inspectie, de pedagogische centra. Een tegenbeweging kon niet uitblijven en was nodig. Maar de slinger lijkt nu naar de andere kant uit te slaan. De voorstellen van de commissie betekenen eigenlijk weer een nieuwe onderwijsvernieuwing, maar nu een waar canonisering en toetsing centraal staan en de overheid de onzekerheid over de onderwijskwaliteit aangrijpt om zijn greep op het onderwijs via toetsen te versterken.